

Nevelési képes szaklap a serdülő ifjuság számára

<p>Megjelenik minden vasárnap egy iven. Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos M. KALOCSA RÓZA. Szerkesztői szállás : Szénatér, József utca 1 sz. (hova a kéziratok és előfizetési pénzek küldendők.)</p>	<p>Előfizetési föltételek :</p> <p>Egész évre . . . . . 6 frt — kr. Félévre . . . . . 3 " — " Negyedévre . . . . . 1 " 50 "</p>
--	--

Tánczóló medve.

Tánczol a vén medve,
 Szörnyü jó a kedve.
 Talpa kövér széles,
 Szőre barna fényes.
 Csörgeti a lánczát,
 Járja medvetánczát.
 Hípp hopp maczkó bácsi,
 De eltudja jární!

Fényes pitykés övvel
 All a tót mellette,
 Karimás kalapja
 Árnjat vet felette.
 Szól a duda búsan,
 Alig lehet várni,
 Hogy a maczkó bácsi
 Így el tudja jární.

Két lábra felállva,
 Nagy fejét hintálva,
 Hajlong jobbra balra,
 Botlik nem akarva.
 Majd gyorsan forogva,
 Csendesen morogva,
 Hípp hopp maczkó bácsi
 De el tudja jární!

A duda még zúg egy
 Csendes hegyi nótát,
 Soha sem irtak még
 E dallamhoz kótát.
 Szívből jön, szegény tót
 Nem tudta elzárni,
 Hípp hopp maczkó bácsi
 De eltudja jární!

Sokan medve tánczát,
 Hogy csörgeti lánczát
 Nézik, jól mulatnak,
 Kaczajra fakadnak,
 Pénzt is dobnak néki,
 Ó kalapba kéri —
 Hípp hopp maczkó bácsi
 De el tudta jární! —

Nem sejdíti senki,
 Hogy majd késő éjjel,
 Midőn a hold fénye
 Némán folyik széjjel,
 Midőn az álomnak
 Szabad tér lesz hagyva,
 Elszállong ez messze
 E tájat elhagyva

A tót a medvével
Nem jár akkor széjjel,
Fészekbe elbujva
Megered a búja.
Meg mind a kettőnek
Elhangzott az ének,
S szívük dobogása
A bánat kongása.

Feltűnik előttük
Messze vidék bércze,
Szabad zöld erdőnek
Sötét fenyves része . . .
Elmordul a medve,
Egy nagyot nyujtózik —
S gazdája szemébe
Csendes köny lopózik.

MAJTHÉNYI FLÓRA.

Balassa Imre.

— Történeti elbeszélés —

SZALAY ZSIGMONDTÓL.

I.

Az 1673-ik esztendőben két lovag halad a magyar határok felé Erdélybe vezető uton; az egyik mintegy negyven év felé hajló, még teljes erejében levő férfiú, az akkori uri szokás szerint öltözve és gyakran vissza-vissza nézegetve elhagyott utjokra s ritkán felelve társának gyakori kérdésére, ki, a mint látszik az előbbinek szolgája volt s mintegy 60 éves lehetett; az első Balassa Imre, Magyarország egyik első nemese, Kékkő s egyéb várak ura volt; de halgassuk beszédeiket, melyet néha-néha megszakasztva folytatnak.

— Hah! szegény nőm s gyermekeimtől alig bucsuzhatva, kellett futnom így a császár vérebei elől egy hitvány pogány élete miatt! De megboszulom magamat Veselényi uramon, ki mindezt fejemre hozta, mert a mily hív szolgája voltam Leopoldnak, oly ellensége leszek most! Alig várom, hogy beérjünk Kolozsvárra s felajánlhassam szolgálatomat Apaffy uramnak; de képzelem, hogy meg lesz lepve Kapi uram, ha meglátja a nem várt vendéget! Mit gondolsz Gáspár? fordult szolgájához Balassa, „vajjon hogy fog bennünket Kapi uram fogadni levelem vétele után?”

— Nagy jó uram, engedjen meg, ha egy szegény szolga igazán kimondja véleményét, de félek, hogy Kapi uram ravasz arczával valamit kohol magában uram ellen, ugyanis már oly régen nem hallottuk hírét, mintha ő maga lenne az ur az erdélyi birtokon.

— Eh! felele Balassa, te minduntalan így elkomorítod az embert bagoly huhogásaiddal, majd meglátod, mily szépen fog fogadni bennünket a róka, hisz örülhet, ha meghagyom jószágom kezelésében.

— Bár csak úgy lenne nagy uram, de im, már a kolozsvári szélső házakhoz értünk, nemsokára meglátjuk mint fogadnak bennünket.

S valóban utasaink most beértek a városba s már estefelé levén az idő, az ablakokban egyes gyertyalobogását lehetett látni, midőn utasaink egy nagyobb ház előtt megálltak s Gáspár elkezdett a bezárt kapun dörömbölni; sokáig hiába volt minden ütés, mignem végre egy öreg asszony kinyitotta a kaput s csodálkozva tekintett az utasokra, míg Balassa dühösen rontott rá.

— Itthon van-e Kapi György uram? gyorsan te falábu vén asszony, jér vezess hozzá rögtön s lovaimnak és szolgálóknak pedig ellátást adjatok.

Az elbámult asszony ijedten vezette Balassát a főajtó felé, midőn egyszerre egy férfi jelent meg ott, ki tisztelegve közelgett Balassa felé.

Ez mintegy 45—50 felé hajló emberke, alacsony testalkattal s ravasz arccsal, úgy hogy a ki jól megnézte, bátran elmondhatta róla, hogy „te rád sem bízám ám magamat“, tehát ezen férfi közelgett most Balassa felé, hajló testtel s levett kalappal, s Balassa vigan kiáltott eléje.

— No csak, hogy végre látjuk magát Kapi uram, mert ez a vén banya már valóban boszantani kezdett.

Kapi György tisztelettel vezeté be Balassát a szobába, s hogy ott mi történt köztök, azt majd megtudandjuk később, de addig is tekintsünk vissza ezen jelenet okára.

II.

Kékkő vára a vigalmaknak színhelye volt ez elbeszélés kezdetén, a háziur, Balassa Imre vendégszerető magyar ember volt, neje Kapi Krisztina egy szende arcú nő, mintegy harmincz év körül lehetett s férjét hűn szerette; a szeretet kötelékeit még inkább megerősítette köztük 2 gyermekük, az idősb a szende 14 éves Irén volt, ki anyjának a gazdaasszonyságban, házvezetésben méltó segédje volt, szüleit hűn szerette, sokszor látta el jó tanácsokkal öcscsét a tizenhárom éves eleven, virgoncz Bálintot, ki szinte az akkori idők szokása szerint a lovaglás s fegyverforgatásban neveltetett, s a kis Bálint ezek iránt kiváló szeretettel viseltetett.

Balassa ez időben szinte részt vett a zavargásokban s a török ellen sok harcban a császárnak hű szolgája levén; így éltek csendesesen s meglegedetten sokáig, midőn egy esemény e házi boldogságot megzavarta s csaknem szabadságát, sőt életét is fenyegette.

Egy napon t. i. Balassa meghallva, hogy egy közellévő falut török csapat szállotta meg; Balassa kapván a híren, egy csapattal körülveszi a törököket éjjel s vezérüket, egy hatalmaskodó béget, elfogva várába vitte.

Veselényi az ország nádora, különben is haragudva Balassára, rögtön parancsot küld hozzá, hogy az elfogott béget rögtön Budára küldje, hogy az a császár fogságában legyen; Balassát vig társaságban találta e parancs s feldühödve Veselényi ármányán, ezen sértő szavakat mondá a hirnöknek „Mond meg az ebattának, ha török rab kell, fogjon egyet, de a kit én fogattam meg, azt neki bizony nem adom.“ *)

Veselényi véve ez üdvözlétet panaszt intézett a császárhoz, ki is rögtön kiadta a parancsot Balassa elfogatására s egyuttal a bég elhozására is.

Szerencsére volt ekkor szinte egy híű szolgája Balassának Budán valami dologban, s ez a mint híret vette, hogy urát elakarják fogni, lóhalálba sietett Kékkőre urát tudósítani s elég jókor érkezett oda, hogy ura megöletve a török béget, vele t. i. Gáspárral együtt Erdélybeni birtokára menekülhetett, melynek felügyelője sógora, Kapi György volt; családját bizonytalan ideig Kékkőn hagyta, tudván, hogy irántok semmit sem követhetnek el.

(Vége köv.)

Boldogság forrása.

(Vége.)

Ezen családba, kik csak azért éltek, hogy arczuk verejtékével keressék napi kenyerüket, küldött Isten egy szerencsétlen gyermeket, ki eleinte tehernek látszva, később a családtagokat szeretetben, és sokáig nélkülözött családi boldogságban, egyesítette.

— Rezső a mi kincstünk, — szólt Gyula — élete boldogságunk; megvilágítja eddigi rideg háztartásunkat.

— Igen — felelt Mártha — ha este a munkánál késel, akkor Rezső vigasztal elmaradásod fölött, és a várás könnyebb.

— Az ég angyalai lehetnek olyanok, mint a mi Rezsőnk — szólt a pajkos Mari.

Az anya reszketett e szavaknál, mert félt bensőleg, hogy angyal jó gyermeke, nemsokára testvéreihez, az angyalokhoz visszatér.

Rezső életének hetedik ősze megjött. Ködös hideg ősz volt ez, a fák levelei sárgultak — s hamar lehullottak, a vándor léptei alatt zörgedeztek.

Mártha növekedő aggodalommal nézte, mindinkább gyengülő kis fiát. Ritkán hallá már vidor csevegését, mely őt mindenkor fel-

*) Cserey Mihály históriája 63-ik lapon.

vidítá. A mankók is használatlan heverték, mert a hanyatló testben már nem volt erő ezek használására, s a száraz, sorvasztó köhögés agálylyal tölté el anyja kebelét. Gyula észrevette neje nagyon is alapos aggodalmát, és meggyőződése ellen kezdé őt vigasztalni. János és testvérei is szenvedtek bensőleg a közelgő, és fényesítő veszteség miatt, de eltitkolák fájdalmaikat mennyire lehetett.

Rezső nem sejtve a veszélyt, melyben forog, csak teste tehetlenségének engedett, midőn csendesen és szótalan ült. Néhány órai alvás után, mely látszólag visszaadá erejét, játszott, nevetett és virágot kért. — De fájdalom, ez csak ritkán, igen ritkán történt.

Egy napon tudtára adá az orvos Gyulának a bekövetkező veszteséget, s már az nap este hazatértekor Márhát a beteg gyermek ágya mellett térdelve találta, nehéz lélekzését lesve. Gyula letérdelt neje mellé, imádkozott vele, és megerősödve kelt fel.

— Anyácskám — szólt Rezső felébredve — oly régen nem vittél a mezőre, és oly régen nem láttam a napot . . .

Gyula kezét Mártha szájára tette, ki zokogásban akart kitörni és szólt:

— Nemsokára, kedves fiam, fogsz látni oly napot, mely sohasem nyugszik le, és mezőt, melynek virágai sohasem hervadnak el.

— Hamar, atyám, vezess oda, szobánk ma oly alacsony és szük.

— De kedves Rezsöm, atyád, anyád és testvéreid nem fognak oda kísérni, ők majd csak későbbben fognak követni.

— No hát ugy megvárlak titeket, míg ti is elkészültök, mert nélkületek nem akarok menni. — S ezen szavak után visszahanyatlott fekhelyére.

A gyógyszer igen sokba került. Éjjel, nappal kellett a tűznek égni, a leányoknak tápláló eledeleket emni, mert fölváltva virasztottak beteg öcsesőknél, s a mellett szorgalommal dolgoztak. A keresmény fődözte ugyan mindezen kiadást, még is kellett egyet mást nélkülözni. Lujza és Mari szép öltözékeiket elhasználták, amélkül, hogy ujakat készíthettek volna, és János is lemondott újabb könyvek vásárlásáról, mit máskor oly örömmel tett.

— Jobban vagyok — szólt Rezső karácsony estéjén, és föl akart kelni; Mártha tehát térdére ültette, s fejét vállára nyugasztá.

Atyja hazatért, s a legközelebbi boltból egy kis szóke fűrtös, viasz Jézuskát hozott Rezsőnek.

— Köszönöm, köszönöm, kedves atyám — szólt a gyermek örömmel, midőn atyja a kis Jézust átadá — mily jó vagy, s mily szép e kis Jézus.

Nem győzte a viasz Jézust nézni és csókolni; oly vidáman beszélgetett mint ezelőtt, s testvéreivel tizszer is elmondatta Jézus születésének történetét.

Mindenki keblében remény ébredt, a gyermek javulásáról, csak Mártha anyai szive nem áltatá magát hiu reményekkel. Az éj igazolta aggodalmát, mert a szünni nem akaró köhögéstől nem aludt a szegény gyermek semmit.

Senkisem feküdt le ez éjjel; az orvos, kit Gyula hajnalban hívott, aggodalmasan rázta fejét és nem rendelt újabb gyógyszert.

Nem mozdultak a kis beteg ágyától ezen reggel. Délután utat tört magának a nap a fölhőkön keresztül, s egy sugarát a Rezső ágyára vetette. Beszélni akart a beteg gyermek, de hangja megtagadta a szolgálatot, kinyujtá kis kezecskéit a nap sugara után, mosolygott és elaludt — örökre.

Mártha férje nyakába borult, és keservesen sirt. Ez vigasztalá őt a hit és a remény szavaival; mert a hit lelkébe Rezső születésével ébredett és a remény annak halálával.

A gyermek bár átköltözött az örök létre, de áldásthozó nyoma visszamaradt a földön övéi között, kik naponta beszéltek róla, nem feledték el angyal jóságát, s nem egy szavát sem. De nem feledték a Rezsővel hozzájuk beköltözött önmegtágadás, szeretet és a többi erényeket sem.

Soha az előbbi években nem voltak Mártha és Gyula oly figyelmes egymás iránt, de a gyermekek sem ragaszkodtak annyira szüleikhez mint most.

Kis márványkereszt és virágok jelölik Rezső sirját, és e sirhoz zarándokolt a család minden ünnepnap. A megválás könyei kiapadtak végre, a mérhetlen távolságot a visszaemlékezés és remény tölték be. A boldogság azonban, melynek forrása a beteg gyermek volt, honos maradt azon családban, hová a mennyei atya az áldás angyalát küldé.

N.-ből fordította: HENTALLER MARISKA.

Kisfaludy Sándor életrajza.

(Vége.)

Nem lehet lefesteni a hatást, melyet az ismeretlen író, Himfy, „kesergő szerelmével“ a magyar olvasóközönségre gyakorolt. Nem volt irodalmikör, nem volt művelt család, melyben a beszéd tárgyát ne ez képezte volna. Toldy a jeles irodalmi férfiú, — következő magasztaló szókkal emlékezik róla:

„Sem előbb, sem utóbb magyar könyv ily általános s mély hatást nem tett. — A Himfy név berepülte az országot, s a nagy és ismerlen valódi bálványa lett az ifju és női közönségnek, sőt a komoly arczu urak is, kik soha magyar könyv olvasásához le nem ereszkedtek, — részvéttel olvasák azt.“

Csokonay a következő bírálatot mondja felette :

„Himfy muzsájának képzelődési nagyok ; érzési, hol melegek, mint a nyári nap, hol égetők es erőszakosak, mint a fölháborodott Etna . . . szóval, egész munkája olyan, mint valamely igéző vidéke Cyprus boldog szigetének.“

Talán nem veszik rossz néven kis olvasóim, ha dalaiból itt egy párt kivonatban közlök.

48. Dal.

A halovány olajfáknak
Járván csendes berkében,
Lelkem iszonyu csatáknak
Forog vesztő dühében.
A hajdani századokban
Egy olajág mit nem tett!
A háborgó országokban
Békességet szerzett:
S most egy olaj erdő nékem
Még nem szerzi békességem!
Meddig tart e szomorú
Létem duló háború!?

Szebb hasonlatot ennél alig találunk irodalmunkban. Egy kis olajfa ág, mely a békekép jelképe, — egész országokat kibékített, míg az ő felháborodott kebelét egy olajfa erdő sem képes lecsendesíteni!

126. Dal.

Napok jönnek, napok mennek,
De bűm csak nem távozik ;
És az órák elreppennek,
De sorsom nem változik ;

Erdők, mezők felvidulnak,
Csillagzatok megfordulnak,
A szerencse forgandó:
Csak inségem állandó.

Magasb elmék ! mélyebb szívek !
Jaj tinéktek a földön !
Az ily tökély bár nagy érdem —
Boldog itt még ritkán lön !

Mikor ilyent terem az ég :
„Eredj — mondja — légy dicsőség !
Légy czimere nemednek
Es — ostora keblednek

De akárhány, ezekhez hasonló sorokat idézhetnénk Kisfaludyból ; mindenikben egyiránt feltalálnók a szép hasonlatokat s mély gondolatokat.

Ugyancsak 1807-ben jelentek meg tőle: „Regék, a magyar előidőből“, névszerint „Tátika,“ „Csobáncz,“ „Somló,“ melyeket később még 12 más „rege“ követett — melyeknek tárgya vagy történeti, vagy egészen költői. Minthogy azonban a jelen életrajz különben is hosszúra terjedt, ezeket nem tárgyalom bővebben s csak annyit jegyezek meg, hogy azoknak minden során a legmélyebb hazafiság ömlik el. A megénekelt várromok még maig is fennállanak a Bakony erdőségben; midőn én, mint serdülő ifju, e regéket legelőször olvastam, annyira fellelkesültem, hogy színről

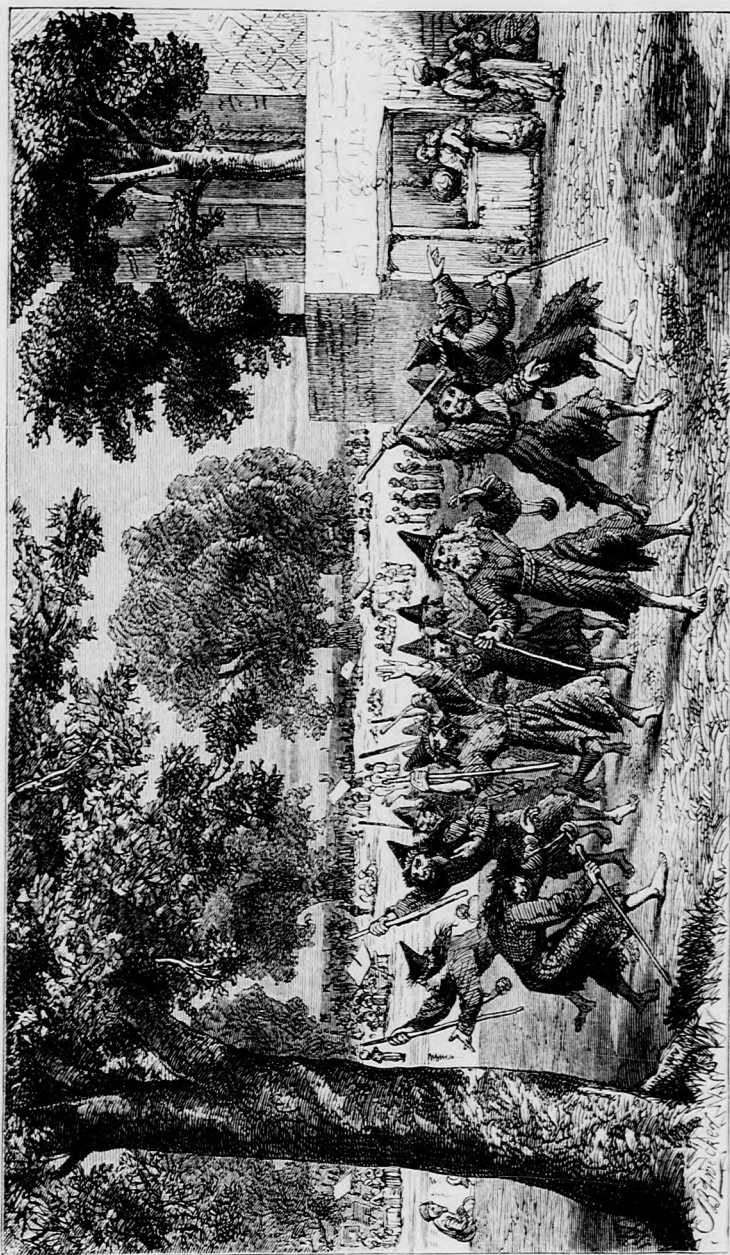

Kisfaludy Sándor.

színre vágytam látni a Kisfaludy által megénekelt várromokat. Egy kedvező alkalommal be is utaztam e vidéket stalan lesz egyszer időm, midőn uti naplómát közlöm kis olvasóimmal, a mikor aztán Kisfaludy Sándor regéit is az említett várromokról bővebben tárgyalni fogom.

1809-ben ismét odahagyta egy időre családi tűzhelyét Kisfaludy; ujra kitört a háboru s Szalamegye a nemes felkelő seregnél őt választá lovassági őrnagygyá; József nádor pedig érdeme

szerint akarván jutalmazni s kitüntetni a költőt, szárnysegédvé tette, mely valóban nagy kitüntetés volt. A költőnek a nádor által

A dervisek Bokharában.

történt ily nagyszerű elismerése s felmagasztalása által kezdtek egyszersmind figyelmessé lenni a mi büszke magyar fő uraink is a

magyar nyelv és irodalom iránt. Mert tudni kell kis olvasóimnak, hogy ezen, s annyival inkább az ezt kevéssel megelőzőt időben a mi magyar fő uraink közül alig tudott egy-kettő magyarul; a magyar nyelvet lenézték — megvetették, s azt állították róla, hogy az alkalmatlan az írásra s a ki talán magyarul írt vagy magyar könyveket olvasott, kikaczagták, kinevették. — Ép azért köszönhetünk oly sokat írónknak, kik nyelvünket annyira kimívelték, hogy most már akár melyik európai mivelt nyelvvel is versenyezhet, s hogy azt többé nem kell szégyellenünk!*)

A háboru bevégezte után Kisfaludy tovább folytatta költői munkásságát.

Még egyet akarok megjegyezni, Kisfaludy Sándor, ámbár művei minden tekintetben kiállják a bírálatot, nem annyira az ítéseknek, nem a kritikusoknak, mint inkább az ifjuságnak s különösen a nőknek írt, mert ő a nőket tartotta a nemzet jelen és boldog jövője nevelő anyjának. És ez valóban úgy van! . . . Nemzeti nagyságunk főfeltétele a nők kezében van; ők nevelik a hazát; nekik kell pártolni minden szép és nemest, hisz erre vannak hivatva; míg a nehezebb gondoktól terhelt férfi figyelme alig terjedhet ki ezekre. — A mely nő vagy leányka nem szereti a költészetet, a nemzeti irodalmat: annak a szép, a nemes, a magasztosról nem csak hogy fogalma nincs, de érzéke sincs hozzá. — A költészet feltámasztja bennünk a hazaszeretetet, a szép, a nemes iránti érzelmeket: hogy neveljen most már az olyan nő a hazát hön szerető s szép, nemes tettekért hevülő ifjakat, a ki maga sem bír a szép, a nemes fogalmával, a ki maga sem tud érezni!? Kisfaludy a lelkes magyar nőkre számított s számításában nem is csalatkozott; a nők megértették őt, s legbuzgóbb pártolói lettek irodalmunknak. Ép ezért írta Kisfaludy a maga költeményeit oly egyszerű-játszi s könnyen érthető mértékben.

Kisfaludy Sándor meghalt 1844. oktob. 28-án. Rendes, később tiszteleti tagja volt az Akadémiának, melynek már szervezésében is részt vett, melyre a nádor által kéretett fel.

HETYEI GÁBOR.

Tüzkutak.

Az artézi kutak forrásánál többnyire oly helyen, hol lehetlen forrás nyomait sejteni, egy bizonyos mélység ásása után a víz oly roppant erővel szökel fel, hogy több lábnyi szökősugarat képez. Az így furt kut völgyben fekszik s forrása egy hegyi patakka levén összeköttetésbe, miután a víz, ha csak szabad utja van, egyenlő

*) Megboesát a tisztelt író, ha mi nyelvünket még magasbra emeljük mint ő, és azt mondjuk, hogyha versenyre kerülne a sor, bizonyosan g y ő z n e i s.

szinvonatra igyekszik emelkedni: tehát a magasból oly erővel tódul a természetes földalatti csatorna, hogy kénytelen erős sugárban felszökenni. Ennyi az artézi kutról, most nézzük a chinai tűzkutat.

A chinaiak már rég ismerik az artézi kut furásának mesterségét, de náluk roppant nagy időbe kerül e munka, mert többnyire sziklás helyen ássák, s a sziklát felrobbantani nem tudják. Kia-ting-Tau közelében temérdek sótartalmu kut van, a viznek egy ötöd, olykor egy negyed része só. Amint majdnem 1500 lábnyira ásták, egy 80 láb hosszúságu bambusz csövet illesztnek a földbe, melynek végén egy szelep van, s ha ezen szelep mozgásba hozatik, a víz a csőbe tolul. A salétrom tartalmu víz kigőzölgése igen könnyen gyuló levegőt képez a csőben s a munkások szándékosan vagy vigyázatlanságból sokszor fáklyát közelitnek hozzá s akkor meggyullad, lángja roppant magasra csap fel.

Igy a sókutnak szántból tűzkut lesz. Bambusz csöveken vezetik a tüzet a merre akarják. E tűz gyorsabb lánggal ég a közönségesnél, de sűrű füstöt képez s igen kellemetlen illatu; azonban mégis használják.

Legnagyobb tűzkutak vannak Tsee-lieon-chingnél egy kis patak partján. Egy közeleső völgyben négy van bámulatos sok tüzzel és kevés vízzel biró. Előbb sótartalmuak voltak. Lassankint kiapadt; ekkor még mélyebben ástak, de hasztalanul; egyszerre roppant gőzoszlop robbant fel nagy zajjal. E kutat magas kőfal fedte, nehogy valaki gonoszságból tüzzel közelítse meg. Azonban mégis megtörtént ez eset. Amint tüzzel érintkezett a gőz, nagy robbanás történt földrengés kíséretében. A láng tíz lábnyi magasságban csapott fel. Ekkor négy ember feláldozta magát s egy roppant nagy követ hengerített a kut nyílására, azonban a kő légbe repült; három ember elégett. Misem olthatta el a tüzet. Végre egy közeli magaslatra annyi vizet vezettek fel, hogy egész tó képződött, ezt azután rázuditották s 14 nap mulva kialudt a tűz. A kut nyílására négy cső van alkalmazva, melylyel a világító gázt utcákra, termekbe sőt gőzkatlanok alá vezetik.

E gáz meggyujtva vörös lánggal ég s nem közvetlen a cső szájánál, hanem 2 hüvelykkel fölötte röpked.

E természeti jelenséget egy utazó írja le. Lehetnek hasonlóak más vidékeken is; mindenesetre figyelem tárgyaivá válhatnak.

H. ELMA.

Visszapillantások a múltba.

1813-ban október 18-án volt a híres lipesei ütközet, a midőn a francziák megverettek, és miként Berezinánál, úgy akkor

is sokan az Elster vizében lették sírukat. Gyulay tábornok ostrommal vette be Lindeuaut. Az egyesült hadsereg minden egyes harczosa kapott e nap emlékére érdemjelet „lipesei rend“ névvel. Még évtized előtt gyakran lehetett egy-egy rokkant hadfit látni ily rendjellel diszítve, most már nagyobbára elhaltak, s alig talán még néhány élhet közülök.

1784-ben október 19-én vétetett fel Napoleon a párisi hadi iskolába. Akkormég senki sem sejté e gyermek jövőjét.

1740-ben október 20-án mult ki a Habsburgok férfi ága VI. Károlyban, az őt követő Mária Terézia atyjában. Minthogy fia nem maradt, leánya örökölte a trónt, melyet méltán foglalt el; mert szelleme, erélye valóban férfias vala, míg jó szive kegyes lelkülete egészen nőies, és így a szép tulajdonok egyesülve, jelsuralkodóvá, és népe által szeretetté tévék őt.

1805-ben okt. 22-én tengeri ütközet volt Trafalgarnál, mely arról nevezetes, hogy az angolok tengernagya Nilson elesett. A győzelem azonban az angoloké vala, Napoleon ellenében, s Nilson még halála előtt értesült a győzelemről. A franczia hajókat Villeneuve tengernagy vezényelte.

1812-ben október 23-án Napoleon Moskvában a híres, és remek építményü Kremlt a czárok temetkezési egyházát akarta szétrombolni, mi azonban nem sikerült, mert ez egyház valódi erőd. I. Sándor czár kijavítatá rajta a károkat, és még nagyobb szerüvé készítette, mint azelőtt volt.

1268-ban okt. 24-én végezte életét az utolsó Hohenstauf herczeg Nápolyban a vérpadon. Conrád, IV. Conrád fia, gyermekkorában árván maradt. Már ifju Anjou Károlylyal volt harcban, ki fogságba ejté, és kivégezteté. Mondják, hogy Frangepán Jánoshoz menekült Conrád Astorába, ki őt Károlynak kiadá. 400 év mulva az utolsó Frangepán Bécs-Ujhelyen mult ki vérpadon. Vajjon nem a boszuló Nemezis műve volt-e ez?

A dervisek Bokharában.

— Képpel. —

A dervisek török papok, kik koldulásból élnek s a Mahomed vallását követő népek hazáját bezarándokolják. Gyakran büvészek, nemesak imádság által keresik élelmüket, s hogy magukat fenntarthassák, szemfényvesztéshez folyamodnak. Ilyenek a képünkön látható dervisek Bokharában. Rongyosan gyültek össze egy

csoporthoz s látásuk éppen nem gerjeszti ama buzgó érzéseket, melyeket hivataluknál fogva kellene, hanem inkább undor s utálat őket szemlélni. Imádkozva kellene tölteni napjaikat s ime mint valami vándorló cigány csoport gyűjtik maguk köré a népet, hogy esellel élelemre valót szerezzen tőlük. Ilyenek a vándorló dervisek. Vannak még másféle muzulmán papok is, az úgynevezett „tánczoló dervisek“ kik igen különböznek kelet egyéb bűvészeitől. Ezek tanult, kegyes szívű emberek s imádatuk tárgyát, Allahot, tánczuk által ohajtják dicsőítai.

Birnak zárdákkal, melyeket „tekie“-nek neveznek. Minden zárdában van egy nagy terem, „Sema-Khane“, melyet nyolcz faszlop tart s a falakra diszes márványtáblák vannak alkalmazva. E táblákra arany betűkkel van vésvé az alapító neve, Allah erkölcsi mondatok, a korán szavai. Ezt követi a hét első kalifa neve. Itt végzik ájtatosságukat, mely tánczból áll, és pedig nyolcz dervis egyszerre. Kiterjesztett karokkal, szembehunyva forognak sarkukon s ezért „keringő“ derviseknek is nevezik őket.

Misem sajtáságosabb, mint egy óra hosszúig keringni látni e komoly embereket, hosszú süveggel fejükön, bő, fehér öltönyben. A táncz azonban nem folyik némán, — zene kíséri, szinte dervisek játszák. E zene kellemes, dallamos, mintegy színezni igyekszik azon ájtatos érzelmeket, melyek tulfokozódva a keringés által mint egy őrzöngővé válnak. A törököknél különben nem is létezik zene, mert ama fülsértő zajt, melyet hangszereikkel elkövetni szoktak, lehetlen zenének nevezni; annyival meglepőbb az ájtatosság eme hajlékában ily dallamos hangokra találni, minőt Keleten sehol másfelé fel nem találunk.

H. ELMA.

Honka szünórái.

Az én szünóráim ugyan vidámak lesznek ám most! megkezdődtek a tánczórák, és kedves szüleim nekem is megengedték, hogy tánczolni tanulhassak, ha tudniillik szorgalmasan és jól fogok tanulni, nemesak, hanem dolgozni is.

Kézi munkában most sok újat és szépet láttam, a szerkesztő nő érintkezésbe tette magát egy külföldi kereskedővel és majdnem felényi árért igen szép kezdett munkákat hozatott tanítványai számára, kis előfizetőinknek is szívesen szolgálhat velük, csak irjanak, mert például pamlag párnák igen csinosak kaphatók 3—4 frt-jával, 6—7 frt-jával már nagyon szépek, továbbá házi cipők két—három forint értékűek már nagyon szépek, csinos házispapák két

frtért, két frt 50 kr. és úgy feljebb, valóban nagyon csinosak. Van különösen egy pár gyönyörű kályhaellenző: egyikén egy bölesőben fekszik egy kis gyermek, egy nagyobbaeska leány ringatja, és köt erősen mellette. A háttérben szobatorzat, az asztalon különféle tárgyak: egy biblia is köztük. Az ablakban kis kalitka madárkával virágescríp stb. közlől nézve a színezet kissé halvány, de az egésznek gyönyörű öszhangzata van. Az alakok készek de a többi tárgyak csak megvannak jelölve.

A másik kályhaellenző egy pompás ezüst fączánt ábrázol rózságon. Az egész madár már készen van, gyönyörű élénk színes selyemmel himezve. A nagy rózság csak jelölve van. Ára egy-egy darabnak 20 frt.

Vannak még aztán gyönyörű újabb divatu posztómunkák selyem himzésekkkel, elkezdve, úgy, hogy a ki még sohasem látott is olyat, hát meg tudja róla csinálni. Ilyenek: gombostű párnák, sapkák, czipők, pamlagpárnák stb. Aztán az a sok szép gyöngymunka, pénz vagy szivartárczára, könyvjegyzékek. A tárczára-valóknak darabja 1 frt. 20 kr.

Mint hogy karácson közeledik, azt hiszem kedvesen veszik kis olvasóink közül a leányok, vagy a fiúknak kedves mamájuk, ha tudatjuk velök, hogy szívesen küldünk nekik e munkák bármelyikéből, csak irjanak érte.

Különfélék.

* Király ő felsége mielőtt keleti útjára indul, még Gödöllőre rándult ki. — Szezi útjára Budáról indul ki e hó 24-én, és gőzösön utaz Rustschukig, onnan vasuton Wárnáig, hol három hadigözös várakozik ő felségére, „Erzsébet császárné“ a „Greif“ és a „Gorgono“, melyeken kíséretével együtt Konstantinápolyba hajóz. — Itt három páncélhajó, „Ferdinánd“, „Max“ és „Habsburg“, egy karvet és egy ágyunaszád csatoltatik a király kíséretéhez. Öt nap ő felsége Konstantinápolyban időz és onnan a francia császárnőt szállító hajóosztály és a szultánt kísérő török hajóhaddal egy időben indul Kelet felé. — Jaffában kiszállnak s ő felsége, a francia császárnő és a szultán Jeruzsálembe mennek; innen visszatérnek Port-Saidbe, honnan a suezi csatorna északi végéhez hajóznak, hol november 17-ére már megérkeznek.

Ő felsége Közép-tengeren és Trieszten át tér haza; visszautazásában meglátogatja Athént és talán Olaszországot is. — Király ő felségét gr. Beust és Andrassy gróf kísérik. — A hajóosztályt Tegetthoff altengernagy vezeti.

* A nőképző egyesület tantermének megnyitása e hó 17-én délben 12 órakor ment végbe. A megnyitásra díszes közönség gyűlt egybe, kiket az elnöknő Veres-Benziky Hermin melegen üdvözölt megnyitó beszédében, és örömét nyilvánította a felett, hogy az egyesület fáradozásának ily szép sikerét láthatja, végre az intézetet a közönség figyelmébe ajánlotta. Utánna Torkos László, az evangélikus gimnázium tanára, beszélt; elmondva az intézet célját, és az egyesület fáradozásainak eddigi eredményét.

Ezután az egyesület titkára, Kovács Albert, olvasta fel a tantervet, a tanárok, az eddig felvett növendékek neveit, és a rendszabályokat. — Erre az elnöknő kijelenté, miszerint másnap, 18-án, 10 órakor a tanórák megkezdődnek, mire a közönség távozásra készült. De ekkor Zichy Antal, kerületi tanfelügyelő, emelt szót, és szép beszédében kifejezé a reményt, hogy a nők a tudomány által egyenlő polezra emelkednek a férfiakkal s még nagyobb áldásává válnak családjuknak; továbbá biztosítá az egyesületnek mint tanfelügyelő, netaláni szükségelt támogatását is. — Egy órakor a közönség szétoszlott, a tagok pedig a tanárokkal és néhány íróval az általok adott díszebédre mentek a Frohner szállodába.

* Miután a vízvezetéki munkálatok már annyira haladtak, hogy kutakat is lehet alkalmazni, azért a városi küldöttség által kijelölt helyeken Lindley Vilmos bizatott meg a kutak fölállításával. Három kut fölállítása határoztatott, egy a mérnöki hivatal, másik a Huszár ház, és a harmadik pedig a „Három dob“ uteza előtt.

* A Hermina mezőn építendő iskolára a helyettes polgármester által újabban 1000 frt utalványoztatott a kamarai pénztárból.

* Mátyás királynak szobrot szándékoznak fölállítani. E célra a „Marmaros“ felhívása folytán Temesvár 100 frtot adományozott, azonfelül aláírási ívet is bocsájtott ki.

* A pozsonyi koronázási dombot a kormány a város birtokába engedte át. A város a dombot elhordatni, és helyébe emlékkövet állítani szándékozik.

* A londoni magyar munkásegyletnek királynő ő felsége 100 frtot ajándékozott.

Számfeladat.

Valakinek két egyenlő járású órája függ egymás mellett a falon s míg az egyik 6 órát, 23 perczet és tiz másod perczet mutat, addig a másik 10 órát 49 perczet s 5 másodperczet. Mennyit fog ezen második óra mutatni, ha az első szünte 10 órát, 49 perczet és 5 másodperczet mutat?

Megfejtési határidő decz. 1.

Sakktalány. — Földváry Erzsikétől.

ten	tim	he-	én	don.	nyá-	ti	do-
gyek	el-	Is-	ta-	zöld	gul-	ve-	ja,
na-	ve-	mesz-	nyi-	led,	Is-	bol-	völgy,
sze	Gyer-	me-	esú.	sam	ra-	va,	ten
led,	s bá-	lás-	vi-	hon,	Bü-	te	rek,
mek-	gyek	mé-	né-	bát-	ve-	ha-	Is-
nyim	ha-	visz-	Hadd	met	ja,	té-	led,
Ha	re-	pe-	zám,	sza-	rak-	ten	zá-

Megfejtési határidő decz. 1.

K é p t a l á n y.

Megfejtési határidő decz. 1.

A 38. számban közlött képtalány megfejtése:

„Káka tövének költ a rucza.“

Megfejtették: Brück Száli, Pronay Jani, Pauli Teréz, Tóth Amália.

Pest. 1869. Nyomatott az „Athenaeum“ Könyvnyomdájában.